

Datum
December 2022

Reactienota

Voornemen en Participatieplan Energiebuffer Zuidwending: project Hystock Waterstofopslag

Inleiding

Van 10 juni tot en met 21 juli 2022 lag het voornemen en participatieplan ter inzage voor het project Energiebuffer Zuidwending: project Hystock Waterstofopslag. In die periode was het mogelijk een reactie te geven op het Voornemen en Voorstel voor Participatie.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Energystock vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk. Het doel van het ophalen van suggesties, meningen en reacties is de omgeving vanaf het begin een plek in het project te geven en te betrekken bij de planvorming. In totaal zijn er vier reacties binnengekomen. Het ministerie van EZK en Energystock bedanken de indieners voor de geleverde input en het meedenken in dit project.

Het ter inzage leggen van het voornemen en participatieplan is een stap die is toegevoegd aan de bestaande procedure (Rijkscoördinatieregeling - RCR) om geïnteresseerden en belanghebbenden al vanaf de start van het project te betrekken. Daarbij wordt vooruit gelopen op de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2023 in werking treedt. Deze terinzagelegging is geen formele stap in de procedure. Er wordt daarom ook niet gesproken over zienswijzen, maar over reacties.

Het project Energiebuffer Zuidwending: project Hystock Waterstofopslag staat nog aan het begin van een lang traject voordat waterstofgas daadwerkelijk kan worden opgeslagen. Er moet nog veel worden onderzocht voordat het ministerie daarover kan besluiten. Als bijlage bij deze reactienota vindt u een schema (infographic) met de verschillende stappen die we gaan doorlopen in de procedure van het project. We zijn nu bijna bij de tweede stap. Daarin beschrijven we wat we allemaal gaan onderzoeken (concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau). Ook daarover vragen we binnenkort uw mening en inbreng.

In deze reactienota vindt u antwoorden op de hoofdpunten van de ingediende reacties. Veel van de genoemde aandachtspunten worden in detail onderzocht in het MER.

Begin 2023 gaat de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage. Dit is een formele stap in de procedure. Iedereen kan tijdens de periode van de ter inzage legging een zienswijze indienen op deze concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Hierover verschijnt vooraf een kennisgeving in lokale media en op de website van Bureau Energieprojecten.

Hoe vind ik mijn ingediende reactie terug?

Iedereen die voor het einde van de terinzagelegging een reactie heeft ingediend, heeft een brief ontvangen waarin het registratienummer staat. Aan de hand van de laatste drie cijfers van het registratienummer kan de reactie en het antwoord daarop in deze reactienota worden gevonden. Deze reactienota staat ook op onze website. Daarin kunt u met uw registratienummer sneller zoeken naar de antwoorden op uw reactie.

Registratie-nummer	Volg-nr	Onderdeel	
202200302 (provincie Groningen)	1		
	1.1	Reactie	De provincie ondersteunt de ontwikkeling van de waterstofeconomie en staat in principe positief tegenover de ontwikkeling van de waterstofopslag. Dit komt ook tot uitdrukking in de Nota Ondergrond (2020) en de actualisatie van de Omgevingsvisie (2022).
		Antwoord	N.v.t.
	1.2	Reactie	Veiligheid en veiligheidsbeleving zijn van groot belang. De veiligheid van de opslag dient geborgd te zijn.
		Antwoord	De veiligheid van de opslag zal in het MER en onderliggende onderzoeken worden onderzocht en getoetst aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
	1.3	Reactie	De grote impact van de gaswinning uit het Groningenveld heeft ook in dit gebied zijn weerslag. Hiermee moet rekening worden gehouden. Communicatie over het project moet tijdig, adequaat en transparant zijn. De inwoners van het gebied moeten in alle fases van het project serieus worden betrokken. Naast de formele procedurele momenten zijn de meer informele momenten van betrokkenheid van zeer groot belang.
		Antwoord	Het grote belang van zorgvuldige communicatie is duidelijk en heeft geleid tot de aanpak voor communicatie zoals beschreven in de VenP. In het voorstel voor participatie is aangegeven wanneer en op welke wijze de omgeving zal worden geïnformeerd en bij het project zal worden betrokken. De omgeving kan hier op reageren. Ook zal bij elke volgende stap in de projectontwikkeling het plan voor communicatie en participatie indien nodig worden herzien en aangepast.

	1.4	Reactie	Samenhang met andere projecten in de onmiddellijke nabijheid, zoals zoutwinning door Nobian en aanleg van cavernes voor perslucht door Corre Energy Storage moet helder in beeld worden gebracht.
		Antwoord	De samenhang en samenloop met andere projecten in de omgeving zal worden beschreven en de betekenis voor het onderhavige project nauwkeurig worden bekeken. Waar nodig wordt in onderzoek hiermee rekening gehouden.
	1.5	Reactie	De samenwerking met alle betrokken actoren waaronder decentrale overheden moet optimaal worden ingevuld.
		Antwoord	De samenwerking met betrokken actoren waaronder decentrale overheden zal voortdurend worden gezocht door ambtelijke en bestuurlijke afstemming en informatievoorziening en door in workshops en kennissessies informatie te delen en kennis, inzichten en belangen op te halen.
	1.6	Reactie	Het ter inzage gelegde VVP lijkt aan de genoemde aspecten invulling te kunnen geven.
		Antwoord	N.v.t.
	1.7	Reactie	De provincie pleit ervoor dat eventuele schademeldingen worden afgehandeld onder het wettelijk bewijsvermoeden. Gedupeerde inwoners moeten zoveel mogelijk worden ontlast en toegewezen schade moet ruimhartig en rechtvaardig worden vergoed.
		Antwoord	Aansprakelijkheid voor schade is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Hieruit volgt dat mijnbouwbedrijven risicoaansprakelijk zijn voor schade die ontstaat door mijnbouwactiviteiten. Bewoners die schade hebben geleden kunnen dit rechtstreeks verhalen bij het mijnbouwbedrijf of door tussenkomst van de burgerlijk rechter. Daarnaast zijn er in de Mijnbouwwet aanvullende bepalingen opgenomen voor het verhalen van schade. Hiermee is er voor mijnbouwschade iets extra's geregeld ten opzichte van schades als gevolg van andere economische activiteiten. Bewoners kunnen op dit moment, indien zij er met de mijnbouwondernemer niet uitkomen, de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om advies vragen over de omvang van de schade en het causale verband tussen zijn schade en bodembeweging als gevolg van mijnbouw. Voor het geval een mijnbouwbedrijf of diens rechtsopvolger betalingsproblemen hebben, failliet zijn verklaard of niet meer bestaan, heeft de overheid een Waarborgfonds Mijnbouwschade opgericht. Dit fonds is bedoeld als

		<p>vangnet voor bewoners die schade hebben door mijnbouw, maar dit niet meer op het mijnbouwbedrijf of de rechtsopvolger kunnen verhalen.</p> <p>Om woningeigenaren en kleine bedrijven die schade hebben door bodembeweging als gevolg van mijnbouw verder te ontzorgen, is de staatssecretaris Mijnbouw in gesprek met bedrijven die opslagactiviteiten (willen) verrichten in zoutcavernes om de schadeafhandeling onder te brengen bij de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade.</p> <p>De Commissie Mijnbouwschade adviseert al over mogelijke schades door bodembeweging als gevolg van zoutwinning en de winning en opslag van olie en gas in kleine velden. De Commissie Mijnbouwschade ontzorgt schademelders door onderzoek te doen naar de oorzaak en omvang van de schade. Hierdoor hoeven bewoners niet zelf te bewijzen dat de schade aan hun woning het gevolg is van bodembeweging door opslag of winning van olie en gas uit kleine velden of zoutwinning. De Commissie Mijnbouwschade neemt daarmee de bewijslast van schademelders over.</p> <p>De Commissie Mijnbouwschade past bij de schadeafhandeling geen wettelijk bewijsvermoeden toe. Het wettelijk bewijsvermoeden houdt kort gezegd in dat als schade redelijkerwijs het gevolg zou kunnen zijn van mijnbouw, verondersteld wordt dat dit de oorzaak van de schade is. Hiermee wordt afgeweken van een hoofdregel in het Nederlands burgerlijk recht dat “wie stelt, bewijst”, zoals blijkt uit artikel 150 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Voor een dergelijke uitzondering dient voldoende rechtvaardiging te zijn. Dit is het geval voor het Groningenveld, de gasopslag Norg en binnenkort ook de gasopslag bij Grijpskerk als onderdeel van het Groningensysteem. Deze rechtvaardiging zit in het grote aantal meldingen van fysieke schade aan gebouwen en werken dat in korte tijd in een beperkt gebied heeft plaatsgevonden waarbij in het merendeel van de gevallen is vast komen te staan dat de opgetreden schade daadwerkelijk het gevolg is van bodembeweging door gaswinning uit het Groningenveld. Voor andere mijnbouwactiviteiten geldt deze rechtvaardiging niet, omdat er veel minder schademeldingen zijn en de schades na onderzoek vaak niet het gevolg blijken te zijn van bodembeweging door mijnbouw.</p>
202200316	2	

	2.1	Reactie	Aandachtspunt in de studies waaronder de landschappelijke inpassing is impact op de leefomgeving, onder andere voor de patrijs als boegbeeld van de veenkoloniale akkervogels, in het verlengde van het 'Patrijzenproject Ommelanderswijk-Numero Dertien'. Dit zowel bij de inpassing van de cavernes als de bovengrondse installaties en de (bouw)werkzaamheden bij de aanleg. De plannen bieden mogelijkheden om de leefomgeving te verbeteren en tevens bestaande knelpunten mee te nemen. Indien er wordt graag als jager/wildbeheer vanaf het begin bij de planvorming betrokken. Tijdstip en wijze van inbreng moeten nog geconcretiseerd worden.
		Antwoord	De mogelijke effecten van het project op relevante natuurwaarden zullen in het MER in detail worden onderzocht. Onderdeel van de plannen zal een voorstel voor landschappelijke inpassing zijn. Inbreng op deze plannen is mogelijk op diverse momenten. Hierover zal tijdig gecommuniceerd worden.
20220322	3		
	3.1	Reactie	Indiener is van mening dat de Rijksoverheid in dit gebied met gestapelde mijnbouw niet haar (volledige) verantwoordelijkheid neemt. Indiener heeft zich eerder als belanghebbende gemeld en tevergeefs gevraagd om inzage in de projectvoornemens.
		Antwoord	Indiener is niet uit eerder contact over dit project bekend bij het ministerie. Het projectvoornemen is gepubliceerd op 10 juni 2022 en voor eenieder gedurende zes weken ter inzage gelegd.
	3.2	Reactie	Wat zijn de gevolgen op andere mijnbouwactiviteiten en (ander) gebruik van de ondergrond?
		Antwoord	Dit zal in het MER in detail worden onderzocht.
	3.3	Reactie	Welke gevolgen heeft het project op de omgeving?
		Antwoord	Dit zal in het MER in detail worden onderzocht.
	3.4	Reactie	Waar kunnen klachten en schademeldingen worden gemeld?
		Antwoord	Klachten en schademeldingen kunnen nu al gemeld worden bij EnergyStock. Zie de link https://www.energiebufferzuidwending.nl/onze-omgeving/melden-schade-of-overlast U kunt gebruik maken van het formulier op de website of bellen met 050-521 1992.

	3.5	Reactie	Hoe worden de cavernes achtergelaten (geabandonneerd) en welke financiële zekerheden worden daarvoor gesteld?
		Antwoord	De initiatiefnemer zal een abandonneringsplan opstellen dat door het Staatstoezicht op de Mijnen (SODM) zal worden getoetst. Er is voorzien in een waarborgfonds mijnbouwschade conform hoofdstuk 9 Mijnbouwwet.
	3.6	Reactie	Hoe gaat het omvormen van de zes bestaande aardgas-naar waterstofcavernes en welke risico's zijn hiermee gemoeid?
		Antwoord	Dit zal in het MER in detail worden onderzocht.
	3.7	Reactie	Wat zijn de gevolgen van een explosie of implosie op de omgeving en wat is daarvan het maximale invloedgebied?
		Antwoord	De externe veiligheid waaronder het risico op een explosie of implosie zal in het MER in detail worden onderzocht en getoetst aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Tevens zal een kwantitatieve risico analyse worden gemaakt. Het aspect veiligheid zal een belangrijk onderwerp zijn van het Opslagplan. Met dit plan moet de staatssecretaris Mijnbouw instemmen.
	3.8	Reactie	Ligt het voornemen voor de werkzaamheden van Shine binnen het invloedgebied?
		Antwoord	In de milieueffectrapportage voor dit project zal de eventuele cumulatie van effecten met andere projecten worden onderzocht. Indien blijkt dat de voorgenomen werkzaamheden van Shine binnen het invloedgebied van onderhavig project liggen, zal dit in het MER worden meegenomen.
	3.9	Reactie	De gevolgen van kruip van het steenzout en daarmee het risico van het dichtdrukken van de cavernes zijn nog niet volledig bekend.
		Antwoord	Naar de mogelijke gevolgen van kruip en het risico van het dichtdrukken van de cavernes wordt onderzoek gedaan. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in het MER en opslagplan.
	3.10	Reactie	Indiener wijst op de praktijk in Zweden en Duitsland om mijnbouw- en ondergrondse opslagactiviteiten in onbewoonde gebieden uit te voeren desnoods door het amoveren van de bestaande dorpen en andere bebouwing vanwege de veiligheid.

		Antwoord	De veiligheid van het project zal uitgebreid worden onderzocht en getoetst aan de in Nederland van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
20220338 (gemeente Veendam)	4		
	4.1	Reactie	De gemeente onderschrijft de rol van waterstof in de verduurzaming van het energiesysteem en ziet voorliggende RCR procedure als logische vervolgstap op de activiteiten van Energystock en Hystock.
		Antwoord	N.v.t.
	4.2	Reactie	Vanwege de veelheid van mijnbouwactiviteiten in de regio moeten nieuwe mijnbouwactiviteiten qua veiligheid en beheersbaarheid van de gevolgen uiterst zorgvuldig worden getoetst.
		Antwoord	In het MER zal dit in detail worden onderzocht.
	4.3	Reactie	Informatievoorziening naar inwoners vanuit verschillende mijnbouwactiviteiten en betrokken instanties moet transparant en gecoördineerd plaatsvinden, bijvoorbeeld via een gecentraliseerd platform of werkgroep met betrokken partijen, onder verwijzing naar het Gronings Sociaal Handvest van de Staatssecretaris Mijnbouw, en naar het Rapport Maatschappelijke Onrust van de RUG/Jonker Verweij-instituut.
		Antwoord	Voor het Rijk en initiatiefnemer is het duidelijk dat een zorgvuldige communicatie van groot belang is. In overleg met de initiatiefnemer zal hier een voorstel voor worden uitgewerkt.
	4.4	Reactie	Inwoners moeten gedurende de gehele RCR-procedure actief worden betrokken en adequaat worden geïnformeerd.
		Antwoord	Het voorstel voor participatie beschrijft het voornemen hoe aan het informeren en betrekken van de omgeving invulling kan worden gegeven. Gedurende de procedure zal diverse keren worden geverifieerd of dit moet worden bijgesteld om zo veel mogelijk aan de wensen voor participatie van de omgeving tegemoet te komen.
	4.5	Reactie	Gepleit wordt voor een helder schadeprotocol en een ruimhartige afhandeling van eventuele schadegevallen onder het wettelijk bewijsvermoeden. Gepleit wordt voor één schadeloket in gebieden waarbinnen meerdere mijnbouwactiviteiten plaatsvinden

			zodat schadegevallen integraal worden beoordeeld en afgehandeld.
		Antwoord	<p>Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1.7, kunnen bewoners die schade hebben geleden dit rechtstreeks verhalen bij het mijnbouwbedrijf of door tussenkomst van de burgerlijk rechter. Indien zij er met de mijnbouwondernemer niet uitkomen, kunnen zij de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om advies vragen over de omvang van de schade en het causale verband tussen zijn schade en bodembeweging als gevolg van mijnbouw. De staatssecretaris Mijnbouw is in gesprek met bedrijven die opslagactiviteiten (willen) verrichten in zoutcavernes om de schadeafhandeling onder te brengen bij de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade, zodat de Commissie Mijnbouwschade de bewijslast van bewoners kan overnemen.</p> <p>In het gebied rond Zuidwending worden ook schades afgehandeld als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld. Vanwege de specifieke problematiek rondom het Groningenveld, is dit belegd bij een aparte organisatie, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Het IMG en de Commissie Mijnbouwschade hebben afgesproken dat schademeldingen van bewoners binnen het werkgebied van het IMG altijd eerst door het IMG behandeld worden, ook als er mogelijk sprake is van schade door een combinatie van mijnbouwactiviteiten in het gebied. Daarbij past het IMG het wettelijk bewijsvermoeden toe.</p> <p>Pas als blijkt dat de schade niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of een andere autonome oorzaak maar mogelijk wel van andere mijnbouwactiviteiten, wordt de schademelding door het IMG overgedragen aan de Commissie Mijnbouwschade. In lijn met de motie Segers (Kamerstuk 33529, nr. 1018) is de staatssecretaris Mijnbouw in gesprek met het IMG en de Commissie Mijnbouwschade om te bekijken of en hoe er verdere invulling kan worden gegeven aan de één-loket-gedachte.</p>